

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΜΕΛΩΝ

ΙΑΤΡΙΚΗ.— Τὰ ἀνέκδοτα ἔτι ἰατρικὰ χειρόγραφα τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ, ὑπὸ Ἀρ. Π. Κούζη.

Σειρὰ Γ*.

Εἶχον τὴν τιμὴν ν' ἀνακοινώσω τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν, ὅτι πρὸς συμπλήρωσιν τῆς περὶ τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ, ὡς ἱατροῦ, μελέτης μου, ἦν ἀνεκοίνωσα τῇ 30 Μαρτίου 1933 ἐπὶ τῇ ἑκατοστῇ ἐπετείῳ τοῦ θανάτου του, μετέβην εἰς Χίον καὶ ἐμελέτησα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Κοραῆ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ ἀποκείμενα σχετικὰ πρὸς τὴν ἰατρικὴν, ἀνέκδοτα δ' ἔτι, χειρόγραφα ἔργα αὐτοῦ λαβὼν ἅμα ἀκριβῆ ἀπόγραφα τούτων. Ἐπανελθὼν ἀνεκοίνωσα τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν πρῶτον μὲν κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 7 Δεκεμβρίου 1933 περιήλθην περὶ τῶν ἀνεκδότων μεταφράσεων αὐτοῦ ἐνίων ἔργων ἀρχαίων ἐλλήνων ἱατρῶν εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, εἶτα δὲ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 31 Μαΐου 1934 ἑτέραν περιήλθην περὶ ἐργασιῶν καὶ σχολίων αὐτοῦ ἐπὶ ἐνίων κειμένων ἐλλήνων ἐπίσης ἱατρῶν. Εἶχον δὲ ταυτοχρόνως καταθέσει καὶ τὰ πλήρη ἀπόγραφα διὰ τε τὴν Ἀκαδημίαν καὶ τὴν ἐπιτροπὴν Κοραῆ, ἅτινα ὅμως μετὰ ὀλόκληρον 12ετίαν ἀναμεινύουσιν ἔτι τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν εἰς τὰς πραγματείας¹. Τούτου ἕνεκα ἀνέβαλον νὰ πραγματευθῶ περαιτέρω, κατὰ τὴν δοθεῖσαν ἐν ἀρχῇ τῶν ἀνακοινώσεών μου ὑπόθεσιν, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν χειρογράφων τοῦ Κοραῆ, τῶν σχολίων καὶ σημειώσεων αὐτοῦ, νῦν ὅμως κατανοῶν ὅτι οὐκέτι καιρὸς, διότι καὶ ὁ βίσιος τρέχει κυλισθεῖς, προβαίνω εἰς τρεῖς περὶ τούτων συνεχεῖς ἀνακοινώσεις, ἐν μεγίστῃ δυνατῇ περιλήψει, ἵνα τοὐλάχιστον χρησιμεύσωσιν αὐταὶ εἰς τοὺς τυχὸν μέλλοντας ν' ἀσχοληθῶσι λεπτομερέστερον περὶ τούτων.

Ἡ α' ἀνακοίνωσις τῆς σήμερον, τρίτη δὲ τῆς ὅλης σειρᾶς, ἀσχολεῖται, ἅμα μὲν περὶ ἐργασίαν μικρὰν τοῦ Κοραῆ ἐν λατινικῇ γλώσσῃ ὑπὸ τὸν τίτλον: «Hippocratis repurgatus sive observationes medico-criticae ad omnis Hippocratis libros», περιλαμβανομένην ἐν τῷ χειρ. ὑπ' ἀριθ. 297, ἅμα δὲ περὶ ἑτέραν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Σχόλια λατινικὰ εἰς Ἴπποκράτη», ἣν θεωρῶ σχετικὴν πρὸς τὴν λεχθεῖσαν, περιλαμβανομένην δὲ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 297 χειρόγραφον.

Πρὸς ταύταις προσέθηκα καὶ τινὰς σημειώσεις τοῦ Κοραῆ, σπουδαιοτάτας ὄντως, ἀναγεγραμμένας εἰς τὰ περιθώρια τῆς ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ Ἴπποκρά-

* Ἀνεκοινώθη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 16 Ἰανουαρίου 1947.

¹ [Ἡ ἑτέρα τῶν πραγματειῶν: Aretée: A'. Des causes et des signes des maladies aiguës. B'. Des causes et des signes des maladies chroniques traduits du Grec par le Dr. Adamant Coray, ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν τόμ. 13ον ἀριθ. 3 (1948) τῶν Πραγματειῶν τῆς Ἀκαδημίας. Ἐν Ἀθήναις 1950].

τους ὑπὸ Φοεσίου, τῆς ἐκδόσεως τοῦ Boerhaave τῶν ἔργων τοῦ Ἀρρεταίου καὶ τοῦ Γαληνοῦ ὡς καὶ τινες τῶν ἐν τοῖς περιθωρίοις τῆς Πυρετολογίας αὐτοῦ.

Καὶ ἡ μὲν πραγματεία ὑπὸ τίτλον :

Hippocratis repurgatus sive observationes
medico-criticae ad omnis Hippocratis libros

περιλαμβάνεται ἐν τῷ χειρογράφῳ ὑπ' ἀριθμ. 464 καὶ ἀποτελεῖται ἐκ φύλλων 53, διαστ. 0,270 - 0,180.

Καὶ εἰς μὲν τὸ πράσινον ἐξώφυλλον τοῦ τευχιδίου διὰ νεωτέρας γραφῆς γράφονται ὑπ' αὐτοῦ τὰ ἐξῆς :

«Στ'. Περὶ τῶν εἰς Ἴπποκράτη σημειώσεων δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ ἀποφῆνω γνώμην, καθ' ὅσον δὲν ἔχω παρὰ μίαν μόνον ἔκδοσιν, τὴν τοῦ Rheinhold ἐδῶ τυπωθεῖσαν καὶ ταύτην οὐ περιέχουσιν πάντα τὰ τῷ Ἴπποκράτει ἀποδιδόμενα συγγράμματα. Ἀλλὰ καὶ ἀλλέως εἶμαι ἀκατάλληλος εἰς μελέτην τῶν σημειώσεων τούτων».

Μετὰ τινες δ' ἀσχέτους σημειώσεις ἐν τῇ α' σελίδι (ἄνευ ἀριθμ.) ἔπονται τὰ ἐξῆς :

«κανὼν κριτικός: ἐκ δύο διαφόρων γραφῶν, τὴν μᾶλλον ἀρμόττουσαν τῷ χαρακτῆρι τοῦ λόγου, ᾧ χαίρει ὁ συγγραφεὺς αἰρετέον, καὶ ἄλλως τῆς λεκτικῆς συνηθείας ἀπάδη. Αὐτίκα Μακκαβ. Βιβλ. 2, Cap. 3, V. 29».

Μεθ' αὐτοῦ ὁ τίτλος :

Hippocratis repurgatus sive observationes medico-criticae
ad omnis Hippocratis libros in quibus in minora Medicinae Principis loca nec non aliorum scriptorum prout occasio tulivit emendantur atque explanatur opus non modo
Medicis sed etiam eruditibus judicandum.

ἔπονται σελ. 2-4 λευκαὶ (ἄνευ ἀριθμ.) καὶ κατόπιν ἐν σελ. 5 (ἄνευ ἀριθμ.) «§ libro in carnib. sive de princip. p. 254 sive de aetat. L. a. 312: εὐδηλον δὲ ὅταν λάβῃ ἐς γαστέρα τῆσι ἐπισταμένησιν αὐτίκα ἔφριξε, καὶ θέρμη καὶ βρυγμός, καὶ σπασμὸς ἔχει καὶ τὸ ἄρθρον, καὶ τὸ σῶμα πᾶν, καὶ τὴν ὑστέροην ὄκνος κτλ. Hoc ita vertit Cornarius. . .» συζητῶν ἂν ἄρθρον, τὸ καὶ σήμερον καλούμενον οὔτω (articulum) ἢ τὰ γεννητικὰ μέρη τῆς γυναικὸς νοοῦνται, ὡς ἐπὶ διαφόρων ἄλλων χωρίων, ἃ παραθέτει ἐν οἷς τελικῶς προσθέτει καὶ τὰ ἐξῆς :

«Afferam tandem ultimum locum ex II libr. de morb. mulier. p. 640. L. T. II, p. 534 § VII «ὀκόταν γυναικὶ αἷμα ῥέει ἀπὸ (ita lego cum Lind. pro ὑπὸ Foësi) τῶν ΑΡΘΡΩΝ, ὑπὸ τόκου διεφθορούη, ἢ ἀπὸ τοῦ πόνου . . .». Ἐτακτοποίησα τὸ χειρόγραφον

Ἔπειτα ἄρχεται

Caput I. in libro de genitura ex editione Foësii Anno 1757. § 1. Νόμος μὲν πάντα κρατύνει, Lex quidem omnia sui subjicit p. 231. Verte potius cum Zwingero: Lex quidem omnibus dominatus, *κρατύνω* in sensu τοῦ δεσπόζω vel βασιλεύω jungitur frequentius cum casu secundo; ut passim apud Sophoclem et Euripidem occurrit. Cum casu quarto significat potius *roborare...*, Εἶτα δ' ἔξακολουθεῖ ἐν ἰδιατέρῳ τετραδίῳ :

Continuatio observationum criticarum in Hippocratem.

§ 13. In libro de prisca medicina p. 9, lin. 36. Ed. Foësii legitur: ἐκ μὲν οὖν τῶν πυρῶν βρέξαντες, καὶ πίσαντες πάντα καὶ καταλέσαντες, καὶ διασήσαντες, καὶ φορύξαντες (al. φυράσαντες), καὶ ὀπήσαντες ἀπετέλεσαν ἄγον». Illud βρέξαντες Calvus aut non legit, aut eadem notione sequentis πίσαντες accessit, quem binas voces per unum vocabulum *terentis* reddidit. Cornarius, Zwingerus, Foësius et Mackius *macerantes* verterunt; quod hic quum videatur omnis ἀπροσδιόνυσον, lubens legere ΕΡΕΙΞΑΝΤΕΣ frangentes vel contundentes. Πυρούς τριμηγιαίους ἐροίκειν dixit ipse Hippocrates L. I de morb. mulier. p. 623. 47, καὶ ἀλεῖν τοὺς πυρούς, ἐπιτρίβειν, τρίβειν, λεαίνειν, ἐροίκειν, κατεροίκειν habet Pollux. L. VII. cap. 33, 8. . . .

Οὕτω δ' ἔξακολουθεῖ μέχρι καὶ τοῦ § 26 (σελ. 52), εἶτα δ' ἐν φύλλῳ ἄνευ ἀριθμ. «Antiquum finem his observationibus imponam, paucis defendere mihi liceat emendationem τοῦ νοσοδωστήρου ἢ εἴωθεν (πρὸ vulgata lectione ἢ ἔσωθεν) L. II de morb. p. 463 . . .

Εἰς τὸ τέλος δὲ τῆς ἐπομένης σελίδος.

Animadvertit hoc et schol. ad Eurip. Phoeniss. 1578.

Ἐπακολουθεῖ τελευταῖον φυλλάδιον

Continuatio observ. critic. in Hippocratem.

§ 27. In jusjurando p. 1, 7. jurat Hippocrates se praeceptorem suum loco parentum habiturum, καὶ βίου κοινώσασθαι καὶ *χρεῶν* χρηίζοντι μετάδοσιν ποιήσασθαι. Vocem *χρεῶν* non adrogati interpretes, *ea quibus opus habuerit*, vel *ad usum necessaria*, vel (ut Mackius) *res meas* reddiderunt. Χρεῶν hic idem valent ac δάνεια *mutuo data* exponente optimo grammatico Hesychio, et confirmante optimo scriptore Herodoto. Ἔλεγον inquit historicorum princeps γενέσθαι νόμον Αἰγυπτίοισι, ἀποδεικνύντα ἐνέχυρον τοῦ πατρὸς τὸν νέκυν, οὕτω λαμβάνειν τὸ *χρέος*: προστεθῆναι δ' ἔτι τούτῳ τῷ νόμῳ τόνδε, τὸν

διδόντα τὸ *χρῆος* καὶ ἀπάσης κρατέειν τῆς τοῦ λαμβάνοντος θήκης κτλ. Libr. II, cap. 136. Vertendus itaque est locus Hippocratis: *et facultatis communicaturum, et mutuum, si opus fuerit, daturum.*

Τὸ φυλλάδιον τοῦτο, τελευταῖον, καταλήγει διὰ τοῦ § 40.

«In Mochlico p. 863. F, de luxatorum repositione loquens: τὰ δὲ ἐμβλητέα inquit ἢ διορθωτέα διαναγκάσαι διεκτείνοντα: τοῦτο δὲ ἢ χερσίν, ἢ κρεμασμῶ, ἢ ὄνοισιν, ἢ *περὶ τι . . . aut ad aliquid injectis vinculis reddiderunt* Cornarius et Foësius. Ego vero lego ἢ ὄνοισιν, ἢ *ὑπέροισι* aut pistillis seu *funibus pistillaribus* quomodo legendum luce meridiana clarius apparet e subsequentibus p. 864.71 «ταῦτα δ' ἐς τὸ ὑπὸ ἅπαντα τεινόντων προσδεθέντα, ἢ πρὸς *ὑπεροειδέα*, ἢ πρὸς ὄνον».

Τὰ «*Σχόλια λατινικὰ εἰς Ἱπποκράτη*» ἐνέχονται ἐν τῷ χειρογράφῳ 297, εἰς φύλλα 12. διαστ. 0,26 × 0,18.

Ταῦτα ἀνήκουσι πιθανώτατα, ὡς ἐλέχθη, εἰς τὸ αὐτὸ τοῦ Hippocratis depurgatus θέμα. Οὕτω δ' ἐν σελ. 4 ἀναγράφεται:

§ 3. Ibid. p. 238: καὶ ὁκόταν κολπωθῶσι (οἱ ὑμένες) καὶ τὸ αἷμα δέξωνται, τότε ἤδη καλέεται χωρίον (qua membrana) ubi in sinus excavata fuerint, et sanguinem exceperint, tum jam secunda appellantur. Vel ex hoc unico Hippocratis loco, satis mihi videtur constare tum genuina vocis χωρίον origo, tum error eorum, qui χόριον scribunt: est videlicet a verbo χωρέω, ut non obscure innuere videtur in h. l. Hippocratis, et manifestius Auctor definit. Med. dum ita vocari scribit, ἦτοι ἐπειδὴ χώρημά ἐστι τοῦ ἐμβρίου, οἶονεὶ χόριον (leg. χώριον vel χωρίον), ἢ ἐπειδὴ χορηγεῖ τὴν τροφήν αὐτῶ, quo ultimo etymo a χορηγεῖν rumpo, seu ἀπροσδιονύσῳ supercedere malim. Idem est ferendum iudicium de etymologia quam affert Foësius in Oeconom. voc. χωρίον; quam ita fuisset appellatum *quod circuli et corona instar foetum ambiat*. Scribentur itaque χωρίον, ut scribit Foësius in h. l. Galenus in Comment. ad Aphor. S. V. 35. Edit. Basil. 538. Hesychius in voc. χωρίον, ut denique scribendum suadet ipsa vox *loci* latinorum (qui et *Secundas*, a voce graeca ὑστερα, cadem foetus in volucra appellarunt): et non χόριον, ut habent editiones Lindeniana et Mackiana, ipse Foësius in aliis Hippocratis locis, Galenus Comment. ad Aphor. S. V. 49. Hesychius voc. χόρια ibique citatus scholiastes Theocriti nec non Caspar Hoffmannus a Trillero citatus in observ. crit. p. 439.

Ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ εὔρηται τέλος καὶ ἡ εἰσαγωγή πιθανώτατα τοῦ ὅλου ἔργου:

«Eam Artis criticae partem, quae in Auctorum locis obscuris explanandis, vel amanuensium incuria corruptis sanandis emendandisque verratur, si quis recte tractare velit, has potissimum regulas in numerato habere illum oportet.

1. Ac primo quidem Auctoris obscuriora suspecta vel loca per alia, si fieri potest, ejusdem loca parallela sed clariora, elucidare vel emendare sat ago.

2. Ubi consimilia loca in Auctore defuerint, ea apud alios, et in primis ejusdem aetatis Auctores quaerat.

3. Dictiones locutiones vel suspectas aut obscuras, per illas quas ipsis, eodem aliove loco, opponit Auctor, aut quibus alii Auctores ceu oppositis uti solent, emendare aut explanare connectur . . . ».

4. Easdem ita explanare emendareve debet, ut minime, quandum fieri potest, ceteris Auctoris sententiis, alibi obviis, ejectum iis qua ipsum locum obscurum proxime praecedunt vel sequuntur, oppugnet.

5. Si dictiones locutionesve, semel adhibita τῶν ἀπαξ λεγομένων sint, illas vel ex iis qua in loco parallelo ceu synonyma occurrunt, vel ex glossis, vel ex oppositis, vel denique ex iis qua locum praecedunt sequunturve, definire oportet.

6. Accidit supernumero ut dictio cum alia dictione synonyma in sensu non modo proprio, verum tropico conveniat.

Eadem est oppositorum vocabulorum ratio. Opponitur nimirum unum vocabulum alteri non modo quo ad sensum proprium, verum etiam quo ad sensum tropicam, nec non quo ad dictiones, quae oppositi vocabuli synonyma sunt. Haec regula, maximi momenti, a nemine quod sciam criticorum adhuc proposita, una cum praecedentibus, variis exemplis illustrabitur in hicce nostris animadversionibus.

Haec sunt, nisi cuncta, certe praecipua Hermeneutices regulae; quibus rite et κατὰ τρόπον adhibitis, si locus Auctoris cujusdam nec elucidari nec emendari quaerat, eum omnino obscurum aut insanabilem merito habere cuique licet. Ita Medicina parens, tum tandem morbum aliquem insanabilem habendum jure censet, ubi cunctis artis auxiliis, et eis valentissimis, rite adhibitis, superior est.

Eius verba eo lubentius fere transcribam, quod non modo argumento sint iis quae jam de critices regulis vite adhibendis diximus; verum etiam quod nobis nostrarum animadversionum exordium simul suppeditant»¹.

¹ Ἄγνωτὸν τίνα σχέσιν ἔχουσιν αἱ διορθώσεις αὗται πρὸς τὰς δημοσιευθείσας ἐν τῷ περιοδικῷ Μουσείῳ Ὀξωνίῳ ἐπὶ τοῦ φίλου τοῦ Κοραΐ, κριτικοῦ καὶ ἐλληνιστοῦ Thomas

Ἐπίσης ἐν χειρογράφῳ 407 εἰς ἓν φύλλον 0,164 × 0,105 ἐνέχονται καί τινες ἄλλαι σημειώσεις εἰς Ἱπποκράτη.

Σπουδαιόταται, ὡς ἐλέχθη, εἶναι καὶ αἱ σημειώσεις αἱ περιθώριοι τοῦ Κοραῆ εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ἔργων τοῦ Ἱπποκράτους ὑπὸ Φοεσίου (Ἱατρ. 0,5615, Βιβλ. Κοραῆ Χίου), ὧν τινας παραθέτω ὧδε:

Οὕτως εἰς τοῦ Ἑρωτιανοῦ τῶν παρ' Ἱπποκρ. λέξεων συναγωγῇ σημειοῖ εἰς τὴν λέξιν *σπλεγγίδα*, ἀντὶ τενίδια προσθέτει: *an κτενίδιαν et κτενίδιον?*

ἐν τῷ σφυγμοῖ πρὸς χεῖρα ψαίροντες ἀντί: εἴρηται ἀπὸ τῶν ψαιρόντων ἀνέμων γράφει ἀρμένων

εἰς τὸ φύσαν ἀντί: τὴν δι' ἔδραν δυσωδίαν γράφ. τὴν δι' ἔδρας δυσώδη.

εἰς τὸ φωναὶ κατείλλουσαι ἀντὶ συνήγειν γράφει *συνέχειν*

Εἰς τὸ Γαληνοῦ: «τοῦ Ἱππ. λέξεων ἐξηγήσεις»

εἰς τὸ ἀμαλδύνεσθαι προσθέτει *vocem ἀμαλδύνεσθαι* vid. in Aristoph. Pac.

εἰς τὸ βόλβιον ἀντὶ διὰ τὸν βολβὸν γρ. τοῦ βολβοῦ.

εἰς τὸ τέλος προσθέτει *δυσκοιτεῖν* μοχθηρῶς ἔχοντας αὐτοὺς ἐν τῇ κοίτῃ διατελεῖν Gal. comment in L. de vict acut. p. 60, 9. H. 338.55.

εἰς τὸ ἔπακτα ἀντὶ ἐπιτάττεται γρ. *an ἔτι τάττεται*

εἰς τὸ εὐνή ἀντί: καὶ ἄχθη τὰ σφοδρότατα εὐνήν γρ. καὶ σφόδρα ἄχθεται τὴν εὐνήν ut p. 664.

εἰς τὸ ἡμίπορον γρ. *an ἡμίολον?*

εἰς τὸ κόκκωνα γράφει *fortassis deest κῶνον vel στρόβιλον*: hodierni namque graeci non -κωνάρια vocant mices pineas' conf. Lib. I. de morb. mulier. p. 606 et Oecon. Herodotus «πίτυος καρπός, ὃν δὴ μετεξέτεροι στρόβιλον, οἱ δὲ κῶνον καλέουσι vid. Postum in πίτυος.

Εἰς τὸ κείμενον εἶτα τοῦ Ἱπποκράτους σημειοῦνται εἰς μὲν τὸν ὄρον σελ. 1 ἵστορας Imp. μάστρας.

σελ. 1 φθορίης. conf. meas annotationes p. 29 εἰς τὸ περὶ τέχνης.

σελ. 2 καταγγελίη (conf. Galenus et Oeconom. voc. καταγγελίη).

σελ. 3 *Τὰ μὲν γὰρ ὀνόματα, φύσιος νομοθετήματα* γρ. haec ita allegat Peragomenus de podagra p. 18. Ed. Bernard: «τὰ γὰρ ὀνόματα, ὡς ὁ σοφὸς Ἱπποκράτης φησί, βλαστήματά εἰσι τῶν νοσημάτων»

σελ. 4 ὠφελεῖσθαι γρ. p. 7. 2. malim ὠφελῆσθαι in praet. propter sequens βεβλάφθαι.

Burgess, διότι δὲν ἠδυνήθηεν νὰ ἔχω ὑπ' ὄψει μου τοῦτο. Ὁρ. Ἀρ. Κούζη, Ὁ Κοραῆς ὡς ἱατρὸς σελ. 27 καὶ σελ. 50 σημ. 1. Ὁρ καὶ Θερεϊανοῦ, Α', 276.

σελ. 4 *ἐπαιρόμενοι* γρ. *ἐπαιρόμενοι* *πειθόμενοι* Conf. Tim. Lin.

σελ. 7 *φωνῆς... βραδυνῆτα* γρ. *απ βαρύτητα*.

» » *ὅταν ταῦτα μηνύονται* γρ. *απ μὴ λύονται?*

Εἰς τὸ *περὶ ἀρχαίας ἱητρικῆς*

σελ. 8 *ἐπιχειρέειν* ζητέει γρ. *ἐπιχειροέει* ζητέειν.

Nostram conjecturam confirmat Pepagomenus de Podagra p. 76. Ed. Bernardi: legit enim *ἐπιχειροέει* ζητέειν, quod profert etiam Bernard.

σελ. 8 *καὶ φύσει τι εἶδηκέναι* γρ. φησὶ legit Pepagom. (ut recte corrigit F.) *ibid.*

σελ. 11. *καὶ ὑγιῶσαι* γρ. *lege γυιῶσαι* ut patet ex p. 296 *καὶ λιμὸν vocat νόσον.*

σελ. 16. *ὅταν πέσῃται καὶ ἐν ἡσυχίῃ ἦ* γρ. *απ πέσση τε?*

σελ. 17 *τεχνέεται* γρ. *lego τετεχνέεται* Conf. p. 346.

σελ. 18 *αἰεὶ τὸ βέλτιον*: *malim βέλτιστον.*

Εἰς τὰς *Παραγγελίας*

σελ. 26 *στιχ. 27 ξυναλισθῆναι* γρ. *legendum ξυναλισθῆναι in unum congregari, Vox Herodotea conf. Act. 1,4 ubi quodam exempl: συναλιζόμενος, alia συναλιζόμενος habent. vid. lex. Herod. voc. ἀλίζειν.*

Εἰς τὸ *προγνωστικὸν*

σελ. 45, *στίχ. 51 καταστήσεσθαι* γρ. *μεταστήσεσθαι* conf. p. 520.

Εἰς δὲ τὸν *Ἀρεταῖον* περὶ αἰτίων καὶ σημείων ὀξέων παθῶν, ἔκδ. Boerhavi (Βιβλ. Κοραῆ. Ἱατρ. 05616) ἀναγράφονται τὰ ἐξῆς:

σελ. 11 *c. ἦν μέζον τὸ ἀγαθὸν* | 1. *ἦν μὴ μέζον τι ἀγαθὸν ἐπιγίγνηται.*

σελ. 11 *E. ἔμπτυσις* | 1. *ἔκπτυσις.*

σελ. 12 *C. ἡ πτύσις βύζεται*· *θυμὸς ἐγγίγνεται* | 1. *ἡ πτύσις, βῆξι τε θυμὸς ἐγγίγνεται καὶ* cf. p. 43 *E.*

ἐν σελ. 17 *A. ἐξήρανται γὰρ* | 1. *ἐξύγρυνται γὰρ* *τά τε ἄλλα, ἀτὰρ καὶ τὰ διψαλέα.* cf. p. 21, *B.*

ἐν σ. 18 *C. ἀνελήφθη* | 1. *ἀπελήφθη.*

ἐν σελ. 19 *Δ. ῥίψωσις γὰρ φλεβῶν, ἦ παρὰ γίγνεται*· *ὄν* | 1. *ἦ παρὰ. Γίγνεται ὄν.*

ἐν σελ. 20 *Δ. ἐμφύνει τῇ* | 1. *ἐμφύεται τῇ.*

ἐν σελ. 23 *Δ. καὶ ξύμπασα κοιλίη βιαιοτέρη, καὶ πάντα κακίων, καὶ* | 1. *κοιλίη, ὀδύνη βιαιοτέρη, καὶ πάντα κακίω, καὶ ἐν* σελ. 25 *Δ. ἀλλ' ἐς λευκὸν* | 1. *ἄλις λευκόν, vel. ἄλές, λευκὸν* cf. 55 *D.*

Ἐνάλογοι σημειώσεις ὑπάρχουσι καὶ εἰς τὰ ἔργα τοῦ Γαληνοῦ (ἔκδ. Basileae. Βιβλ. Κοραῆ, Χίου, Ἰατρ. 0,5621).

Ἐπὶ τούτοις τέλος δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι καὶ ἡ *Πνευματολογία* τοῦ Κοραῆ βρίθκει σημειώσεων ἐν τοῖς περιθωρίοις.

Αἱ σημειώσεις ἀναφέρονται εἴτε εἰς ἐρωτήσεις, ἃς ἀπέτειναν αὐτῶ οἱ ἐξετάσαντες καθηγηταί, εἴτε εἰς συμπλήρωσιν ἐννοίας τοῦ κειμένου διὰ σημειώσεων ἀπὸ ἀρχαίων συγγραφέων ἰδίως τοῦ Ἱπποκράτους ἢ νεωτέρων, ἐξ ὧν παραθέτω τὰς ἐξῆς :

ἐν σελ. 2 τοῦ βιβλίου τούτου γράφει.

«Βιγαρούσιος», ὁ καθ. δηλ. Vigarous, ἠρώτησε, διατὶ νὰ αἰσθανόμεθα αὐτὴν τὴν *alternativam* ἀπόκρ. εἰ μὴ αἰσθανόμεθα οὐκ ἂν ἦμεν ὑγιεῖς. Γινώσκουμεν ταύτην ἐκ τῶν ὑστέρων ἐν τῇ νοσηρᾷ καταστάσει».

ἐν σελ. 3.

Ἀντιφάσκει Ἄλληρος ἑαυτῶ ὅταν λέγῃ § 102 ὅτι ἡ *irritabilitas* οὐκ ἐκ τῆς ψυχῆς, ἐπειδὴ διαμένει καὶ ἐν τῷ νεκρῷ ζῶῳ, ἐν δὲ § 973 ὀρίζει τὸν θάνατον : «quando omnis de corde natura irritabilis disperit».

ἐν σελ. 11.

«τὰ γὰρ καλὰ σχεδόν, τὰ δὲ κακὰ πάντα πάντη ταῦτὰ εἰσιν ἐν πάσαις ταῖς νόσοις».

Ὁ κατακείμενος ἐν τῷ Δεάλκουσ κήπῳ (ἄρρωστ. γ', ἐπιδ. γ'. τμῆμα α'.) εἶχε σχεδὸν πάντα τὰ κακὰ συμπτώματα, ἀλλ' ὅμως διέφυγε τὸν θάνατον καὶ προσθέτει ἰσπανιστί : y es de creer que consistiese eso en tener las fuersas muy robustas, y en que no hubo dificultad de respirar ni movimientos convulsivos, ni deliquios, ni otras cosas a este modo, que que significan la muerte con mas certeza que las qui padecis este enfermo.

ἐν σελ. 17

«διαχώρημα καθαρὸν ἐπιγενόμενον, λύει πυρετὸν ὀξὺν μεθ' ἰδρωῶτα» Κωακ. προγ. Sect. 2.

ἐν σελ. 31

«ἡ ὀργὴ παραταθεῖσα μέχρις ὑπερβολῆς δύναται θεωρηθῆναι ὡς ὀξεῖα τοπικὴ πάθησις».

ἐν σελ. 55.

«Στόλλιος φλεβοτομία διήγειρε παραφροσύνην, ἐμετικῶ ἔπαυσε (τόμ. I, p. 11, καὶ p. 25) καὶ καθαρτικῶ».

ἐν σελ. 57, σημ. 185.

«ἔγνω καὶ Γαληνὸς τοὺς ἐξ ἰσβόλου δήγματος ἰκτέρους de loc. aff. L. 5. c.8».

ἐν τῇ τελευταίᾳ σελίδι (76).

«τὸ ὄπιον ἐν δυσεντερία πολλάκις κωλύον τὰς ἐκκρίσεις μεταβιβάζει τὴν ὕλην εἰς τὸ αἷμα καὶ κακὰ πολλὰ παράγει» p. 89.

Σειρὰ Δ'.*

Ἔχω τὴν τιμὴν ν' ἀνακοινώσω τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν τὴν δ' σειρὰν τῶν μελετῶν μου ἐπὶ τῶν ἀνεκδότων ἱατρικῶν χειρογράφων τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ. Ἡ σειρὰ αὕτη περιλαμβάνει ἐν μεγίστη καὶ πάλιν συνόψει. Α') Σχόλια εἰς ἀρχαίους συγγραφεῖς, οἷον τὸν Ἀριστοτέλη, ἐν τοῖς χειρογράφοις ὑπ' ἀριθ. 317 καὶ 382, τὸν Θεόφραστον ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 389, τὸν Γαληνὸν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 361 καὶ 442, καὶ τέλος τὸν Ὀρειβάσιον ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 395.

Β') Δοκίμιον λεξικογραφικὸν Ἱπποκράτους ἐνεχόμενον ἐν χειρογράφῳ ὑπ' ἀριθ. 294, πίνακας λέξεων, ἐν αἷς καὶ ἀπὸ Γαληνοῦ, Ἱπποκράτους καὶ Ἀλεξάνδρου Τραλλιανοῦ ἐν τῷ χειρογράφῳ 293, δελτία λεξικογραφικὰ ἐν τῷ χειρογράφῳ 320 καὶ τέλος σημειώσεις εἰς λέξεις ἐν τῷ χειρογράφῳ 413.

Καὶ τὸ μὲν χειρόγραφον 317 διαστάσεων 0,223 × 0,180 φέρει τὸν τίτλον: Notes sur l'histoire des animaux d'Aristote, d'après l'édition de Camus¹, καὶ ἀποτελεῖται ἐκ δύο φύλλων, ὧν αἱ 3 μὲν σελίδες περιέχουσι τὰς σημειώσεις, ἡ δὲ τετάρτη εἶναι λευκὴ. Αἱ σημειώσεις ἐν γαλλικῇ γλώσσῃ ἔχουσιν ὡς ἐξῆς:

Τόμ. I, p. 26. Περιαίνουσι δὲ καὶ ὀφθαλμοὶ εἰς τὸν ἐγκέφαλον, καὶ κεῖνται ἐπὶ φλεβίου ἐκάτερος. Il entend par φλέβιον (petite veine) le *nerf optique*. Les anciens confondaient souvent les veines avec les nerfs. V. Foës *Oecon.* au mot νεῦρον, A l'égard de l'œil on trouve la même confusion dans Hippocrate; il donne aux nerfs optiques tantôt le nom de φλέβια (de loc. in hom. Tom. I, p. 365 § V, Edit. Lind.), tantôt celui de φλέβες de princip. aut carnibus ibid. p. 122. § XIX: Voyez et le Comm. de Zw. sur ces mêmes endroits.

Τόμ. I, p. 30. Εἰν παρὰ τὴν γλῶσσαν τὸ ἐπιγλωττίς. Je corrige ὑπογλωττίς, et j'entend par le mot la partie inférieure de la langue ou le filet, et non point l'*epiglote*, qui ne peut faire partie de la langue. V. Foës. *Oecon.* au mot ὑπογλωττίς. C'est dans ce sens, qu'on le trouve dans Hipp. L. II de morbis § XI, Tom. II, p. 42 Ed. Lind.

— Même page, plus bas: «Ἔστω δ' ἄλλο μόριον σταφυλαφόρον (je corrige σταφυλοφόρον), κίων ἐπίφλεβος, ὃς ἐὰν ἐξυγρανθῆις φλεγμαίνῃ) (malim φλε-

* Ἀνεκοινώθη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 13 Φεβρουαρίου 1947.

¹ Ἡ κριτικὴ αὕτη ἑλληνογαλλικὴ ἔκδοσις τῆς περὶ τῶν ζῴων ἱστορίας τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐγένετο ὑπὸ Camus ἐν Παρισίοις τῷ 1783 εἰς 4ον (ἔκδ. Desaint) εἰς 2 τόμους ἐπὶ τῇ βάσει 4 κωδίκων μετὰ κριτικῶν σημειώσεων.

γμήνη) σταφυλή καλεῖται καὶ πνίγη. Il faut traduire l' ἐπίφλεβος non par: *au dessus de la veine*, mais *parmi des veines* bien apparentes, pleines de veines (venosus) dans le sens qu'Hippocrate l'a employé L. II. de morbis § X, T. II p. 42 en parlant de l'endroit où il parle de la luette. Aristote ne fait ici que copier cet endroit, Cf. et Foës *Oecon.* au mot ἐπίφλεβος, D'ailleurs Hippocrate nous apprend lui même ce qu'il entend par ἐπίφλεβος, lorsque en parlant ailleurs (de vict. acut. § XXXIX, t. II, p. 301) de la luette il dit «... κιονίδα καλέουσιν· ἐκατέρωθεν φλῆψ παχεῖα... κτλ.».

— p. 32. Τὸ μὲν ἄκρον σαρκῶδες, καὶ ἄνισον, εἶπεῖν, ὃ καλεῖται βάλανος· τὸ δὲ περὶ αὐτὴν ἀνώνυμον δέσμα, ὃ ἐὰν διακοπῇ, οὐ συμφύεται, οὐδὲ γνάθος, οὐδὲ βλεφαρίς. Je me semble qu'il faut lire καὶ λισσόν. Le λείον qu'on voit dans les variantes n'est qu'une glosse de λισσόν en français lisse (cf. Hesychius in λισσός). Ce poli du gland est surtout remarquable dans l'érection de la verge. Quant à ce qui suit, ὃ ἐὰν διακοπῇ etc. Aristote emprunte cette observation d'Hippocrate (Aphor. VI, 19).

Εἰς ἕτερα 2 φύλλα διαστάσεων 0,172 × 0,107 εὑρήνται σημειώσεις ἐπὶ τοῦ περὶ ζώων ἔργου τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐκδόσεως Schneider* ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 382 χειρογράφῳ.

Αἱ σημειώσεις εἰς τὸν Θεόφραστον περιλαμβάνονται εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 328 χειρόγραφον εἰς 5 φύλλα 0,181 × 0,12 ὑπὸ τὸν τίτλον: Σημειώσεις εἰς Θεόφραστον εἰς τὴν ἔκδοσιν εἰς φύλλον· οὕτω γράφει·

p. 59 κεχρυνώδης κορύνη.

» 61 κατὰ γόνυ καὶ συζυγία τὰ φύλλα feuilles conjuguées.

Καρπὸς ἔλλοδος 62.73.125 extr. 135.

» 66 ἐπιφυλλόκαρπον, φύλλον ἀσχιδές.

» 78 φυτεύειν κατ' ὄρχους.

» 93 καυλὸς ἐπίγειος.

» 147 ξιφοειδὲς φύλλον.

τέλος » 186 σησαμώδης ἐλλέβορος quid cf. 180.

189 (ix. 17) Ἀκόνιτον ἐν Ἡρακλείᾳ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, κόμης Μαριανδυνῶν.

Αἱ σημειώσεις εἰς τὸν Ἀρεταῖον περιλαμβάνονται εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 389 χει-

* Ἐν Λειψία, 1811, 8ον ὑπὸ I. G. Schneider. (apud Hahn) κριτικὴ μετὰ σημειώσεων ἑλληνικὴ καὶ λατινικὴ ἔκδοσις εἰς 4 τόμους.

ρόγραφον ὑπὸ τὸν τίτλον: Ἄρχειαίου Ἄπαντα, édit. 1828* εἰς φύλλα 4 (σελ. 8, ὧν ἡ τελευταία κατὰ τὸ ἡμῖς γεγραμμένη), διαστάσεων 0,180 × 0,120 καὶ ἔχουσιν ἐν ἀρχῇ ὡς ἑξῆς:

Pag. 2. Ἦν δὲ πλησίον *εἶδος ἧ* τοῦ παροξυσμοῦ Leg. *ἦδη ἔωσι*.

- » lin. 9 *πημανθὲν* an σημανθέν?
- » 3 — 10 *ξυνέροχονται* malim *ξυνέλκονται*.
- » 11 *διαπεπλεγμένα*. | *διαπεπλιγμένα*.
- » 8 διὰ ρηϊδίως *στήσαι*. Zw.
- » 13 καὶ τὰ ὄτα *sousent*. *τρομώδεα*. et rien de plus.
- » 11 καὶ *Συνάγχη* καὶ *κυνάγχη* τόδε καλέεται . . *σνάγχη*.
- » 14 καὶ τὸν ἰητρον *ἐπι* τέχνη *χοήσασθαι* . . *τῆ*.
- » 16 — 16 *ἐρυνθριῶσι*. . *ἐρυνθριώση*.
- » 17 — 3 *ξένεα* . . *ξένα*.
- » 10 *διεξανθήματα* . . δὲ *ἐξανθήματα*.
- » 13 ἦτοι τε τὴν . . ἦκε τ' αὐτήν.
- » 16 *κακωδίη*.
- » 18 — 16 *ἔη* . . *ἔνι*.
- » 19 — 71 *τὸν θώρακα* . . ἐς *τόν*.
- » 10 Ἐμπόνων.
ἐνθλίβωσι.
- » 25 — 7 ἦν μὲν τις *ἀνίστηται* . . *μῆ*.
- » 29 — 13 ἡ πτύσις *βύζεται* . . *βύεται* ἢ *βιῆται*.
- » 31 — 5 *δυσπνοῆ* . . *δυσπνοίη*.
- » 32 — 2 *ἔασι*.
- » 34 — 16 *ἄλλοτε μὲν ξύν τω*, *ἄλλοτε δὲ μούνη* . . *ξὺν πτύω*.
- » 35 — 8 *ἀνάγοιτο* . . *ἀνάγεται*.
- » 39 — 5 *ἐταθη* . . *ἐνετάθη*.
- » 40 — 11 *ἔστι δὲ ἧς τῆς νόσου κτλ.* . . *οἷς*.

Αἱ διορθώσεις εἰς τὸν Γαληνὸν περιλαμβάνονται εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 361 χειρόγραφον, φύλλον 1, διαστάσεων 0,125 × 0,100, φέρουσι δὲ τὸν τίτλον:

* Lipsiae 1828, 8°, ἔκδ. C. G. Kühn.

Διορθώσεις εἰς τὸν Γαληνόν,

Τόμ. II, ἔκδ. Kühn, Lipsiae 1821 καὶ ἔχουσιν ὡς ἑξῆς :

- Pag. 1 lign. penultim πάνυ τῆ 1: πάνυ τι.
 » 130 Προόδικος.
 » 166 δοκιμάζει.
 » 219 lign. 1, εἰ . . . ἦ | ἦν . . . ἦ, ου εἰ . . . εἶη.
 » 221—9 ἐπηνέγκατο | ἀπηνέγκατο.
 » 220—9 τῷ τάχει τῆς ἐρμηνείας | βραχεῖ.
 » 236—5 ἐκπέμπουσι | ἐμποιοῦσι.
 » 281 τὶ σημαίνει τὸ πεπαιδευμένος.
 » 349 Δάρσιν, παρὰ τὸ δέρω, πρῶτος Ἡρόφιλος εἶπε.
 » 385 Μᾶρκος Ἀντωνῖνος.
 » 570 κύρτωται. κεύρτωται vel. κυρτοῦται.
 » 571 ἀνορθον | ἀναρθρον.
 » 590 > ὀρθὴν | ἄορθὴν cf. pag. 780.
 » 859 περιπτώματα πρώτως Ἀριστοτέλης ὠνόμασε τὰ τέως καλούμενα περιττά.
 » 1 antipenultima. ταύτην κένωσιν.
 » 871 Ἐπιγράφεται... καὶ δι' ἕτερον τρόπον ὧδε del, propositio dé.

Ἐν δὲ τῷ χειρογράφῳ 442 ἐν ἐνὶ φύλλῳ ἐκ τῶν 5 (διαστ. 0.228 × 0,184) ἐν ᾧ ἀναφέρονται διορθώσεις [Γαλλικοῦ κώδικος] μετὰ προτιμήσεως γραφῶν καὶ β'.) σημειώσεις διὰ κώδικας [Παρισ. βιβλιοθήκης], περιλαμβάνονται: γ'.) Σημειώσεις ἐκ τοῦ Γαληνοῦ. Τόμ. 3—5, μετὰ προσθήκης ὅτι σημειώσεις περὶ κωδίκων Γαληνοῦ καὶ Ἰπποκράτους* «ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Παρισίοις βασιλ. βιβλιοθήκης Τόμ. Β'.» Ἐπὶ τούτοις δέ: «Εὐρίσκεται ἐν τῇ βασιλ. βιβλιοθ. τῇ ἐν Παρισίοις: Παλλαδίου, Comment. in Hipp. libr. 6 de morbis popularibus N° 2295.

Ἐν δὲ τῷ Χειρ. 295 εὔρηται :

Σημειώσεις ἐκ τῆς Ὀρειβασίου Ἀνατομίας,

εἰς φύλλα 3 (0,188 × 0,115), ὧν σελίδες 3 γεγραμμέναι, ἡ τετάρτη δὲ μόνον κατὰ τὸ 1₃. Αὗται ἔχουσιν ὡς ἑξῆς :

* Ὁφ. καὶ χειρόγρ. 407.

- p. 2 παχεῖα μήνιγξ | La dure mère.
ἢ σκληρὰ }
- » 4 ληνὸς Ἑροφίλου le pressoir.
ἐπίστησον τίνα τὰ λεπιδοειδῆ ὀστᾶ.
λεπτὴ μήνιγξ la pie mère.
- » 5 τὴν αὐτὴν ὀνομάζει καὶ χοριοειδῆ μήνιγγα, διὰ τὸ εἰκέναι ἐμ-
βρύου χορίῳ· εἰκάζει δὲ αὐτὴν καὶ μεσσαράῳ.
- » 10 καμάριον καὶ ψαλιδοειδές.
Κωνάριον glande pineale.
- » 11 Γλούτια natis parvae.
- » 12 Λιδύμια. testicules.
- » 20 πύελος ἢ χοάνη. L'entonnoir de l'Éthmoïde.
- » 30 μεσοπλεύριος intercostalis.
ἐκφύσεις ἐγκεφάλου, productions de cerveau.
ἐνεκα δυσπαθείας, qui ab injuriis sind patientes.
- » 38 ἴδ. περὶ ἴρεως ὀφθαλμῶν.
- » 40 νοτέρα humida μῶν νοτιωτέρα;
δασύτης—λειότης.
- » 48 ὅτι ἡ ἀναπνοὴ ἐνεκα τοῦ διαφυλάττειν τὴν συμμετρίαν ἢ θερμοσίαν.

Τελικῶς δέ:

- p. 228 μεσοπλεύριοι μῦες. musculi intercostales.
» 230 μεσοπλεύροι· οἱ αὐτοί.
» 232 «Συντελοῦσι δέ τι πρὸς τὰς συστολὰς τοῦ θώρακος ἐνίοτε καὶ οἱ
κατ' ἐπιγαστρῶν» abdominis sc. musculi. Ἐν ταῖς βιαίαις ἐκπνοαῖς τοῦτο γίνεται.

Εἰς ἐνεχόμενον δὲ φύλλον εὔρηται:

«Σημειώσεις εἰς τὴν Ὀριβασίου ἀνατομίαν. (σελ. 2).

- p. 4 - 6. δύο μήνιγγας οἶδασι· οἱ παλαιοὶ ἐπὶ ἐγκεφάλου τὴν παχεῖαν καὶ
τὴν λεπτὴν, ἣν καὶ χοριοειδῆ ὀνομάζουσι· οἱ δὲ νεώτεροι δύο
μὲν καὶ αὐτοί, ἀλλ' ἑκάτερα τούτων, ἕξ ἐτέρων δύο συντεθει-
μένη· καὶ τῆς μὲν παχείας τοὺς ὑμένας οὐκ ἰδίῳ ὀνόμασιν ἀπε-
κάλεσαν, θάτερον δὲ τῆς λεπτῆς τὸν ἐξώτερον ἀραχοειδῆ προσ-
ηγόρευσαν. Ἰδ. Βισλοῦιον, τόμ. γ' σελ. 354. 355.

- Τὰς φλέβας τῶν μηνίγγων τὰς τρεῖς οἱ νεώτεροι κόλπους ὀνο-
μάζουσι, καὶ ἀντὶ τριῶν 2 ἀριθμοῦσι ἴδ. ἀν. p. 364.

Τελικῶς δέ:

- p. 12 χοριοειδῆ πλέγματα plexi choroidei.
σκοληκοειδῆς ἐπίφυσις ἐπιστ. δὲ τὰς appendices vermiculares
τοῦ βισιλοῦτου λέγει p. 394.
- » 20 δικτυοειδῆς πλέγμα. Οἱ δὲ νῦν οὕτως ὀνομάζουσι μέρος τοῦ γυναικείου αἰδοίου. Ἰδ. Βισιλοῦτου p. 289.

Περαιτέρω ἐν τῷ χειρογράφῳ 293, ἀποτελουμένῳ ἐκ φύλλων 28 (0,214 × 0,190) μετὰ παραθέσεως: ἔτος 1824 περιέχεται: «Πίναξ λέξεων κατ' ἀλφάβητον μετὰ παραπομπῶν καὶ πίνακος ἐν τέλει τῶν διορθωθέντων ἢ ἐξηγηθέντων συγγραφέων, ἐν οἷς καὶ Ἰπποκράτης, Γαληνός, Ὁρειβάσιος, Ἀλέξανδρος Τραλλιανός κτλ., ἔχων δ' ὡς ἐξῆς:

Πίναξ.

- Ἄγαγόντα ἐς νύκτα 200 - 201.
Ἄγοντες εἰς βραχὺ 297.
Ἄγεσθαι εἰς τωυτό,
Ἄγλαϊστικά (τὰ) 149.
Ἄγρουπνίη 242.
Ἄγχιστα, 260 - 261.
Ἄδελφίζειν Ζ Ἡδελφισμένα.
Ἄδένες κατὰ τὰς σφαγὰς τοῦ τραχήλου 391.
Ἄδιαντον Ζ διαίνο.

Τέλος.

- φοῦσκα 216.
χονδράνθρωπος 139.
χόνδρος 136.
χονδρὸς 137, 139.

Ἐτερον λεξικὸν ἐκ διαφόρων συγγραφέων εἰς Ἰπποκράτη εὑρηται ἐν χειρογράφῳ 294, ἀποτελουμένῳ ἐκ φύλλων 6 (ἐν ἄγραφον) διαστ. 0,26 × 0,18, κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν ὡς ἐξῆς:

- Ἀρχή. Αὐτόθεν χαῖρε Σοφοκλ. 476.
Ἀκραιφνῆς Ibid.
Ἀκρατῆς γῆρας 482.

Μετά τὸ Α, ἐλλείπουν ἀπὸ τοῦ Β - Θ, ἐπακολουθοῦσι δὲ ἀπὸ τοῦ Θ ἕως τοῦ Ω.

Τέλος. Χειροτέχνης ἱστορίας. Σοφοκλ. 586*.

Εἰς ὄμον πίπτειν conf. πίπτειν.

Ἔτερον λεξιλόγιον εὔρηται ἐν χειρογρ. 320 ἐκ φύλλων 99 (0,210 × 0,08), ἔχον ὡς ἑξῆς:

De alimento XI, p. 70 39.

de articulis XII, p. 154.

LXIX, p. 154.

Τέλος. Phonétique (Cas singulier d'un).

Phthisie. Voyez manie et grossesse.

Τέλος σημειώσεις εἰς τινὰς λέξεις σχετικὰς πρὸς τὴν ἰατρικὴν (ὀδούς, σπόνδυλος) εὔρηται ἐπίσης ἐν χειρογρ. 413 ἐκ φύλλων 3 (0,187 × 0,114).

Σειρὰ Ε'.**

Εἰς τὴν Ε'. σειρὰν τῶν ἀνεκδότων ἰατρικῶν χειρογράφων τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ ἔχω κατατάξει σημειώσεις αὐτοῦ μικρὰς ἐπὶ διαφόρων νεωτέρων ἔργων, παρατηρήσεις ποικίλας ἐπὶ φαρμάκων καὶ σχόλια αὐτοῦ καὶ διορθώσεις εἰς νεώτερα ἔργα, περὶ ὧν συντόμως ἔχω τὴν τιμὴν ν' ἀνακοινώσω τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν σήμερον συμπληρῶν οὕτω τελείως τὴν περὶ τῶν ἀνεκδότων ἔτι ἰατρικῶν χειρογράφων τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ μελέτην μου.

1. Καὶ ἐν μὲν τῷ χειρογράφῳ 322 ἐκ φύλλων 2, διαστάσεων 0,228 × 0,089, περιλαμβάνεται σημείωμα ἔχον ὡς ἑξῆς: «Epist XXV, No. 7. Λύεται ἡ ἀπορία τοῦ Βαλσάβα καὶ τοῦ Μοργαγίου ἀπὸ τῆς αὐτοκατείας τῆς ψυχῆς· οὕτω δὲ καὶ ἐν ἠθικαῖς ἐνεργείαις ἀπὸ μικρῶν ἐρεθισμῶν ἔστιν ὅτε κινοῦνται τὰ πάθη, ὑπὸ μεγάλων οὐδόλων ἐγειρόμενα· ἐνίοτε δὲ οὐδὲ ὑπὸ μικρῶν, οὐδὲ ὑπὸ μεγάλων, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ No. 8, p. 10, tom. 2. Τόπος Ἰπποκράτους, p. 12. Τόπος Ἀριστοτέλους Castigatur p. 21 § 12, διατὶ μετὰ βρωσιν εἰς ὕπνον καταφερόμεθα, ἄρα καλὴ ἡ λύσις τοῦ Μοργαγίου.

p. 25 § 18. Πλείον αἷμα ἔχουσιν αἱ γυναῖκες τῶν ἀνδρῶν.

p. 24 § 107. Ἀνεύρουσμα καὶ θάνατος αἰφνίδιος μετὰ παῦσιν καταμηνίων.

* Ὁρ. Α. Κοῦζη, ὁ Ἀδαμ. Κοραῆς ὡς ἰατρός, σελ. 48-9.

** Ἀνεκοινώθη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 27 Φεβρουαρίου 1947.

p. 30 § 25. Ἐξηγεῖ τόπον δυσνόητον Ἱπποκράτους ἐκ τοῦ περὶ διαίτης...
Epist. XXVIII, p. 82. N° 14 παράδειγμα καταπόσεως παραβάλλει τῇ δυσουρίᾳ.

Ἔπονται Epistul. XXIX - XXXII καὶ ἐν τέλει :

p. 143 § 10. Διατὶ τὰ λοιπὰ ζῶα οὐχ ὑπόκεινται αἰμορροΐσι ;

p. 143 § 11. Ἄριστον φάρμακον κατὰ δυσκοιλιότητος καὶ αἰμορροΐδων.

2. Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 489 χειρογράφῳ ὑπὸ τὸν τίτλον : Ἀνθολογίας Τόμ. Α', περιέχοντι διαφορῶς σημειώσεις ἐπὶ ζητημάτων ποικίλων ἐρασιθιέντων ἐκ διαφορῶν συγγραφέων, ἐκ φύλλων 186, ὧν μόνον τὰ 67 γεγραμμένα, διαστάσεων 0,182 × 0,120, ἐνέχονται καὶ τινα ἐνδιαφέροντα, οἷον περὶ δεισιδαιμονιῶν, καὶ περὶ ἰατρικῆς, ἐν σελ. 260-3, ὡς ἐξῆς :

Σημειώσεις τινὲς εἰς τὴν ἰατρικὴν.

Remède pour la gale.

Remède pour la goutte, ἔτι δὲ καὶ μικρὰ σημείωσις γαλλιστὶ περὶ τῶν σχέσεων ἰατροῦ καὶ πάσχοντος.

3. Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 419 χειρογράφῳ ἐκ φύλλων 2, διαστάσεων 0,214 × 0,166, περιλαμβάνεται ὀνοματολόγιον νόσων κατ' ἀλφάβητον, γαλλιστί, ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ U, ὡς ἐξῆς :

Anasarque voy. Hydropisie

Appétit vorace A. 61

Aproplexie B. 55.

Τέλος. Ulcères A. 285 (Cautères).

4. Ἐν τῷ χειρογράφῳ 421, ἐκ φύλλων 2 (0,215 × 0,084) περιέχονται σημειώσεις φαρμακολογικαὶ ἐπὶ τοῦ Α' τόμου συγγράμματος ὡς ἐξῆς :

Tom. I, p. 22. Nitre.

p. 28, εἰς τὴν προσθήκην νὰ κάμω σημείωσιν ἐκ τῶν observations de méd. τοῦ συγγραφέως.

p. 33, sel admirable de Glauber.

Τέλος. 243. Teint d'antimoine de Jacob.

5. Ἐν τῷ χειρογράφῳ 408, ἐκ φύλλων 8 (0,213 × 0,167) ἐνέχεται φαρμακολόγιον κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν γαλλιστὶ ὡς ἐξῆς :

Noms anciens

Noms nouveaux

Acide aérien

Gaz acide carbonique

Acide marin

Acide muriatique

*Noms anciens**Noms nouveaux*

Acide tartareux essentiel

Acide tartareux

Acide vitriolique

Acide sulfurique

Air déphlogistiqué

Gaz oxygène

μέχρι τοῦ γράμματος S.

Τέλος. Sel ammoniac.

Muriate d'ammoniaque.

6. Ἐπίσης ἐν τῷ χειρογράφῳ 411, ἐκ φύλλων 2, (0,217 × 0,168) ἐνέχονται σημειώσεις ἐκ τοῦ Α'. τόμου συγγράμματος ὡς ἑξῆς :

Ἄρχή. p. 250. précipité rouge.

dessolut. de mercure dans l'eau forte.

Τέλος. p. 353. Sel ammoniacque.

» 354. Solution de Plenck.

7. Ἐν τῷ χειρογράφῳ 418, ἕξ ἐνὸς φύλλου (0,109 × 0,091) φέρεται ἐπὶ λέξει τὸ ἑξῆς :

Τόμ. I, p. 344. Dans le traitement de la phtisie pulmonaire c.f. Recueil periodique Tom. XII, p. 447.

p. 227. cf. Idem. p. 369.

» 136. Tom. XII, 171.

Tom. II, p. 201. Il me demande réponse sur l'accident ou prolapsus.

» » » 240. 2-5 περὶ ἀρσενικοῦ μὲ ἐρωτᾷ.

» » » 245. Σημ. τὴν ὁριζέταν του.

8. Ἐν τῷ χειρογρ. ὑπ' ἀριθ. 351 περιλαμβάνονται εἰς μίαν σελίδα (0,183 × 0,120) σημειώσεις εἰς Γ'. τόμον τοῦ Cabanis :

Ἄρχή. pag. 44, S'il est permis de tromper le peuple.

Τέλος. pag. 391, Franklin εἶχε δαιμόνιον σωκρατικόν.

9. Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 329, ἐκ 2 φύλλων (0,18 × 0,12) περιλαμβάνονται σημειώματα ἐκ τοῦ συγγράμματος Bellon, Observations, Paris 1588.

Ἄρχή. Page 3. Thym θύμον cf. 44.

» 4 θθύμβη » »

» » ὕσσωπον » »

» » πλάτανος

» » κοτυληδών

- Ἄρχή. Page 4 Συκομόρε
 » 6 ἀκανθίς ὄρν.
 » » Σαλαμάνδρα
 » » Γαϊδουρόφαρο.

Τέλος. Σείριος κτείνει πρόβατα 461
 Νάρθηκος καρπὸς βρώσιμος 462
 Sorbes 462.

10. Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 298 γ., ἐκ δύο φύλλων (0,18 × 0,051) περιέχεται, σημειώσις ἐπὶ περιπτώσεως ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ Fr. Hofmanni, Opera omnia physicomédica (Consultationes medicae) Tom. 2, Sect. IV. Cas. CXXV, p. 504. «38 annorum vir» οὗ ὁ πατὴρ μετὰ διαφόρους νόσους εἰς ἀσπίτην ἀπέληξεν¹.

Περὶ τῶν ἐν γένει σημειώσεων καὶ διορθώσεων τοῦ Κοραῆ ἐν σχέσει πρὸς γενομένας νεωτέρας ἐκδόσεις σκοπῶν ν' ἀσχοληθῶ εἰς μεταγενεστέραν ἀνακοίνωσιν.

Τελικῶς δὲ ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῆς ὀλομελείας τῆς Ἀκαδημίας ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐκδόσεως ἐν ταῖς πραγματείαις καὶ τοῦ τελευταίου ἀνεκδότου ἱατρικοῦ ἔργου τοῦ Κοραῆ: «Γαληροῦ εἰς τὸ περὶ χυμῶν Ἰπποκράτους» περὶ οὗ ἀνέφερον ἤδη ἐν τῇ β' ἀνακοινώσει κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1934 (σελ. 163) καὶ οὗτινος πλήρες ἀπόγραφον ἔκτοτε ἔχω καταθέσει ἐν τοῖς γραφείοις τῆς Ἀκαδημίας².

Κ. Ρωμαίου. — Ὁ Μινωϊκὸς πολιτισμὸς ὡς ἑλληνικὸν στοιχεῖον.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΕΔΡΩΝ ΜΕΛΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΑ. — Ἀποτελέσματα ἐφαρμογῆς μεθόδου κ. Κ. Βέη, ἀκαδημαϊκοῦ, εἰς τὴν ἀποξήρανσιν τῆς σουλτανίνης ἐν Κρήτῃ*, ὑπὸ Β. Κριμπᾶ.

Ἡ ἀποξήρανσις τῆς σταφίδος, πολυτίμου ἑλληνικοῦ προϊόντος, ἀπετέλεσεν ἀντικείμενον ἰδιαιτέρων φροντίδων, τόσον τῶν παραγωγῶν, ὅσον καὶ τῶν ἐκάστοτε ἰθυπόντων τὰ τῆς Χώρας, λόγῳ ἰδιαιτέρως τῶν ζημιῶν, αἵτινες συνήθως προκαλοῦνται ἐκ τῶν βροχῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπὶ ἄλωνίου ἀποξηράνσεως.

Ἡ πτώσις βροχῆς κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἶχε τοσαύτας οἰκονομικὰς συνε-

¹ Ἐν παρόδῳ εἰρήσθω ὅτι ἐν ἀριθ. 278 εὔρηται τὰ 7 διπλώματα τοῦ Ἀδ. Κοραῆ.

² Ἦρξατο νῦν (1950) ἐκδιδόμενον ἐν ταῖς πραγματείαις τῆς Ἀκαδημίας.

* Β. KRIMBAS: Résultats d'application de la méthode du prof. K. Beys au séchage des raisins de Sultanine.